

Referat fra årsmøtet

på Austad grendehus 7. mars klokka 19

26 deltakere. Se årsmøteprotokoll som vedlegg nederst.

Etter gjennomført årsmøte tok styremedlem Gjert Caspersen ordet på vegne av styret og takket av leder Arne Lervik som ikke tok gjenvalg. Arne ble takket for sine 12 år som leder.

Gjert ga Arne både blomster og en gave som takk for innsatsen og sa mange fine ord, bland annet

- Gode sakslister og forberedte møter
- Følge opp styret og jobben de skal gjøre
- Super møteleder
- Fordeler oppgaver og drar alle med i arbeidet
- Initiativ med mange medlemsmøter med gode temaer
- Fører til god omtale i media og radio
- Stor jobb med boka «De sammensluttede bilruter»
- Takk for et fantastisk samarbeid og håper på fortsatt støtte og at du bare tar en pause fra styret

Etter utdeling av kaffi og kringle og en liten drøs introduserte Arne kveldens foredragsholder Samuel Høiland. Høiland jobber som historiker på Tingvatn museum. Der jobber de nå med en utstilling om «folkevandringstiden» som også er temaet han tok opp i kveld.

Gullalder og småriketid

«Folkevandringstiden» har fått navnet sitt pga store folkevandringer i Europa mot Romerriket i 100 – 500 e. Kr. (375 - 550 e.Kr.)

Romerne trekker seg ut av Britannia. Frankere, Saksere, Anglere og Jutere invaderer så landet. Verdensimperiet bryter sammen og mange folkeslag på vandring gir store endringer.

Goterene, Frederik den store. Ville fremstå som de gamle romerske keiserne. Tydelig skille mellom gotere og romerne. Her bor det fullt av folkeslag som beskrives i gotiske skrifter. Samuel beskriver mange rare navn på mengdevis av folkeslag som bor her oppe i nord. En konge herfra kom ned til goterne og «fant det han søkte». Vi fikk se et kart over Skandinavia med de norrøne navn på folkeslagene. Svehans = Sveariket. «Egdir, norrønt» på Sørlandet = egder.

Bellandsteinen – står «Ketan» noe sånt som «Kjetils». En av seks steiner fra folkevandringstida.

Vi får se ei «praktspenne» som er et typisk funn fra folkevandringstiden. Nydam-stil – etter tysk funn. I Skandinavia kommer dette plutselig, at man finner flotte pyntede metallgjenstander. Kommer etter Romerrikets fall, romere på vandring og romersk-inspirert håndverk sprer seg. Bliir tegn på eliten i Europa på denne tida. Stilarten i Agder viser eksepsjonelt godt håndverk fra denne tiden.

Samuel forteller om hvordan forskere har lett etter politiske sentrum, tegn på høvdinger, ved å lete etter arkeologiske funn og gravhauger. Vi får se eksempler på funn fra forskjellige steder i Lister.

Hvem var denne eliten?

Krigere, storgårder, overoppsyn med lokal produksjon, felles ideologi. Det menes at her er framveksten av de norrøne gudene.

Flere lokale funn presenteres:

Ågedal-dronningen fra Ytre Ågedal i Lyngdal nord.

Snartemo – høvdingen. I graven finner man alt man forventer hos en krigerhøvding. Lignende funn i graver i Mandal, Berge i Lyngdal og den nyere grava på Snartemo.

Tre «klasser»:

Trellene

Frie mennesker – bøndene

Jarlene – eliten

Vi får se hvordan klansamfunnet gikk over til større makt til høvdingen i et maktsentrum.

Bygdeborde: rundt 470 bygdeborger i Norge, 75 i Agder. Folkevandringstiden er nok da flest bygdeborger var i bruk. De er mest sannsynlig ikke bygd for å beskytte seg fra folk som kom utenfra. Høvdinge/småkonger ved kysten, men har kontakt oppover dalen og får sannsynligvis varer derfra. Kriging mellom høvdinge/småkonger.

Gårdsnavn – følger også moten. Dermed kan vi se på navnene på et kart og finne frem til eldste gårder. De nederste her er eldst.

- rud – betyr rydning, kombinert med mannsnavn. Tida rett før svartedauden.

- stad – Austad, Alvis(Alf).

- land – noe yngre navn. Høiland, Birkeland, Askeland. Mange i Agder. Høyt folketall gjør at mange må finne seg en ny gård: landnåm – å ta land. -land og -stad – gårdene er ofte skilt ut fra en hovedgård.

-heim/-vin -

Natur – Berge, Foss, Skog, Ås 2 000 år eller mer.

Hva skjer så? Sammenbrudd. Fra ca år 540 forsvinner de fine spennene og gull fra gravene i neste århundre. Mange av tingene kommer ikke tilbake før de «importeres» mange år senere. Store språklige endringer med mer. Skillet mellom eldre og yngre jernalder.

Noe skjedde – den såkalte 536-hendelse. Ser på årringer på trær fra hele den nordlige halvkule at de har hatt lite vekst. Askelag på Island og Grønland. Enten vulkanutbrudd eller komet. Tempnen har gått ned med 3-4 grader. «Slør over sola, skinner bare med månens styrke» beskrives slik i dagens Tyrkia.

Ragnarok, Gudenes fall. Fimbulvinter, ulven sliter seg og sluker sola. Menneskene kriger og sloss.

For Agders del ble disse endringene fatale.

Tingvatn museum – åpent hver søndag i kafeen. (Deler av museet er stengt pga ombygging inne).
Oppe hver dag i sommersesongen.

Tips om nettsiden kulturminnesok.no for å sjekke opp og lese om fronninger.

Årsmøte i Austad historielag 7. mars 2024

Møteprotokoll

1. Valg av møteleder Arne Lervik valgt.
2. Valg av referent Ronny Fredbo valgt.
3. Opptelling av stemmeberettigede 23 stk.
4. Godkjenning av innkalling og agenda Godkjent.
5. Valg av 2 medlemmer til å underskrive protokoll
Tore Tønnessen og Eivind Belland
6. Årsmelding godkjent uten merknader.
7. Regnskap godkjent uten merknader.
8. Kontingent 2024 vedtatt kr 100,-
9. Valg

a) ^{styremedlem} Leder, valgt for 1 år Jon Are Åmland

Styremedlemmer som er på valg i år: Ronny Fredbo, Gjert Caspersen, Sigmund Pollestad og leder Arne Lervik.

(På valg 2025: Roald Refstie, Rolf Øveland, Solfrid Ballestad). + Jon Are Åmland

b) Styremedlem 1 Ronny Fredbo + Gjert Caspersen

Styremedlem 2 Gjert Caspersen. for 1 år.

Styremedlem 3 Sigmund Pollestad

Styret konstituerer seg selv.

Revisor: Solveig Fredbo

Valgnemd 3 stk: Tore Tønnessen, Eivind Belland

Innkomne saker: og Christian Skate.

7/324 Tore Tønnessen

Dato _____ underskifter Eivind Belland